

Lerui-ler
Colinde de Crăciun
și cântece de An Nou

Ediție de **Horia Nicolescu**

Cuprins

Din tainele Crăciunului.....	7
1. O, CE VESTE MINUNATĂ	9
2. ÎN ORAȘUL VIFLEEM.....	10
3. ASTĂZI S-A NĂSCUT HRISTOS (Din Transilvania)	11
4. LA POARTĂ LA ȘTEFAN VODĂ (Din Moldova).....	12
5. TREI CRAI DE LA RĂSĂRIT (Cântec popular de stea)	13
6. TREI CRAI (Din Ardeal)	14
7. TREI PĂSTORI.....	16
8. SEARĂ BUNĂ LA FEREAȘTRĂ.....	18
9. FLORILE DALBE	19
10. NOI UMBLĂM ȘI COLINDĂM (Din Basarabia).....	20
11. SUS BOIERI (Din Muntenia).....	22
12. COLEA, COLEA DUPĂ DEAL (Din Bucovina)	24
13. ZIUREL DE ZI (Din Transilvania)	26
14. RÂUREL DE PLOAIE (Din nordul Moldovei).....	28
15. VELERIN ȘI VELER DOAMNE (Din Moldova)	30
16. MĂRULUI MĂR	31
17. LA POARTĂ LA ȚARIGRAD (După I. Cocișiu)	32
18. PLECAT-AU MICI COLINDĂTORI	34
19. FECIORIȚĂ DE-OCHIȘIȚĂ (Din Ardeal).....	36
20. CE SEARĂ MI-I ASTĂ SEARĂ (Din Banat)	38
21. ÎNGERUL A ALERGAT (Cântec de stea din Muntenia)	40
22. O, MINUNE! (colind de Florii din com. Gănești, jud. Argeș).....	42
23. CANA GALILEII (Cântec religios popular din Ardeal)	44
24. CANA GALILEI	46
25. DOAMNE, A TALE CUVINTE	48
26. DOMN, DOMN SĂ-NĂLȚĂM	49

27. COBORÂT-A, COBORÂT	50
28. TREI CRAI DE LA RĂSĂRIT (Cântec de stea)	51
29. PRAZNIC LUMINOS	52
30. ZIOREL DE ZIUĂ	54
31. COROANĂ DE TRANDAFIR (colind).....	55
32. COLO-N SUS.....	56
33. FLORILE DALBE (Colindă populară)	58
34. FLORILE DALBE (Colindă populară din Ardeal)	60
35. FLORILE DALBE	62
36. CINE PRIMEȘTE STEAUA? (Strigarea stelelor din Muntenia)...	64
37. CÂNTEC DE STEA	66
38. MĂRUȚ MĂRGĂRITAR.....	67
39. BUNĂ DIMINEAȚA LA MOȘ AJUN	68
40. MOȘ CRĂCIUN (Poezie de Ștefan Cruceanu)	70
41. CE NE-ADUCE MOȘ CRĂCIUN?	72
42. CÂNTECUL BRADULUI	74
43. PLUGUȘORUL.....	76
44. MÂINE ANUL SE-NOIEȘTE	78
45. SORCOVA	79
46. CU BUHAIUL (Din Argeș)	80
47. CAPRA.....	82
48. CU NOI ESTE DUMNEZEU.....	84
49. DOAMNE AL PUTERILOR	85
50. MĂRIRE-NTRU CELE-NALTE (Cântec de stea)	86
Bibliografie selectivă.....	87

Colinde, colinde,
E vremea colindelor,
Căci gheața se-ntinde
Asemeni oglindeilor.
Și tremură brazii
Mișcând rămurelele,
Căci noaptea de azi-i
Când scânteie stelele.

Se bucură copiii.
Copiii și fetele,
De dragul Mariei,
Își piaptână pletele.
De dragul Mariei
Și-al Mântuitorului,
Lucește pe ceruri
O stea călătorului.

(*Colinde, colinde!* de Mihai Eminescu)

Din tainele Crăciunului

„E mai adânc... când ninge pe cântec și lumină.
Peste colinda vieții și steaua de carton.”

Radu Gyr

Taina Crăciunului este un imn de bucurie, de renaștere universală, de iluminare și nădejde, mai ales pentru lumea obidiților, sărmanilor, fără nimeni în afară de Iisus.

La noi, ca și la alte popoare, această sărbătoare miraculoasă este veriga cea mai importantă din șiragul sărbătorilor de iarnă, care începe cu Sfântul Nicolae, la 6 decembrie, și se încheie, spre întristarea copiilor, la 7 ianuarie, cu Sfântul Ioan Botezătorul.

Antologia pe care o prezentăm publicului este un florilegiu, o selecție din lumea colindelor, și, totodată, un binegăsit cadou pentru sărbătorile de Crăciun și de Anul Nou.

Sărbătorirea Crăciunului este închinată Mântuitorului, „Nașterii” sale, iar „Anul Nou” reprezintă o sărbătoare păgână, dar amândouă de bucurie: creștină și păgână, care în „desfășurarea timpului” s-au amestecat ca niște convivi de la două sau mai multe nunți diferite, încât sub influența bahică a zeului păgân și, respectiv, creștin, toată lumea este fericită. Se realizează o armonie. Inconștient, dar fără dubiu. Nu se mai întreabă nimeni de ce la Crăciun se-nalță vinul christian, amintitor de nunta din Cana Galileii, iar de Anul Nou petrecerea se celebrează cu șampanie. Vinul este Adevărul creștin. Șampania... un imn păgân.

Toate colindele se manifestă într-un context muzical și au în ele un element sacru unde, vrând-nevrând, se strecoară și situații apocrife de Carnaval, cu mijloacele specifice stilului popular.

Am socotit că ar fi bine, în acest cuvânt introductiv la această antologie a Colindelor, să semnalez un cântec popular cules dintr-o monografie a genului acesta de creație.

„Cântați, lăudați și vă bucurați
Cu gazdele dimpreună:
Să ne facem voie bună.
Că azi s-a născut Christos...
Sluga și cu slujnica
Ei acum s-or bucura
C-au ajuns și Nașterea...”

Așadar, „Cântecul” citat este un instantaneu de fraternitate, un moment solemn, ca o rupere de nori dintr-o simfonie, din „Pastorală” lui Beethoven, urmată și precedată de ceruri senine, de o atmosferă suavă, unde se șterg granițele dintre „Stăpân și slugă”, unde nu mai este loc decât pentru o invitație la cântări și laudă întru preamărirea, slăvirea „Nașterii” lui Iisus, îndelung așteptată, ca un apogeu de sfințenie în lanțul „Saturnalelor”. De la Saturn, considerat la romani ca zeu al belșugului. În preacinstirea lui aveau loc serbări care durau săptămâni întregi, când norodului îi era îngăduit să nu mai muncească și să se bucure laolaltă cu stăpânii.

Saturnalele s-au împletit cu imnurile creștine. De aici, o inevitabilă laicizare a tradițiilor creștine, și în același timp o sanctificare a elementelor păgâne.

Destul de frecvent întâlnim în colinde cuvintele „Hai, Ler Doamne; Hai, Lerui Doamne; Lerui, Doamne.” Aceste cuvinte au dat mult de lucru lingviștilor, și ceea ce i-a încurcat mai mult a fost cuvântul „Ler”, pe care găsim-l scris cu inițială majusculă l-au crezut nume propriu, numele vreunui împărat. Explicația dată de Al. Rosetti, care precizează că derivă din latinescul „Haleluiah Domine”, se pare că reflectă adevărul lingvistic.

Colindele selecționate de noi sperăm să vă sugereze icoana frumoaselor datini de Crăciun și de Anul Nou din țara noastră și de pretutindeni, unde guvernează inspirațiile cugetului și rostirilor populare.

Horia Nicolescu
(Decembrie 1990)

1. O, CE VESTE MINUNATĂ

The image shows a musical score for a hymn. It consists of four staves of music in G major (one sharp) and 2/4 time. The lyrics are written below the notes. The first staff has a fermata over the final note. The second and fourth staves end with a double bar line and a repeat sign.

O, ce ves - te mi - nu - na - tă, În Vit -
le - em ni - s-a - ra - tă,
As - tăzi s-a năs - cut Cel făr' de-n - ce - put,
Cum au spus pro - ro - cii.

1. O, ce veste minunată,
În Vitleem ni s-arată,
Astăzi s-a născut
Cel făr'de-nceput,
Cum au spus proorocii.

2. Că la Vitleem Maria,
Săvârșind călătoria,
Într-un mic sălaș
Lângă-acel oraș
A născut pe Mesia.

3. Pe fiul în al său nume
Tatăl l-a trimis în lume
Să se nască,
Și să crească,
Să ne mântuiască.

7. TREI PĂSTORI

Repejor

Trei pă - tori _____ se în - tâl - ni - ră

Și a - șa _____ se sfă - tu - i - ră

Ra - za soa - - re - lui

Floa - rea soa - - re - lui _____

Și a - șa _____ se sfă - tu - i - ră.

1. Trei păstori se întâlniră
Și așa se sfătuiră:
Raza soarelui,
Floarea soarelui,
Și așa se sfătuiră.

14. RÂUREL DE PLOAIE (Din nordul Moldovei)

După Tib. Brediceanu

Repejor

Musical score for the song 'Râurel de ploaie'. The score is written in a single system with five staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. The melody consists of quarter and eighth notes, with some notes beamed together. The lyrics are written below the notes. The second staff continues the melody and ends with a double bar line and repeat dots. The third staff continues the melody with a slur over the first two notes. The fourth staff continues the melody and ends with a double bar line and repeat dots. The fifth staff continues the melody and ends with a double bar line and repeat dots.

Stre - și - nă de min - tă — crea - ță,
Râ - u - rel de ploa - ie
Și — la mulți ani să tră - iți,
Ca flo - ri - le să-n - flo - riți,
Râ - u - rel de ploa - ie.

1. Streșină de mintă creață.*
Da-v-ar Dumnezeu viață
Și la mulți ani să trăiți.
Ca florile, să-nfloriți.

20. CE SEARĂ MI-I ASTĂ SEARĂ (Din Banat)

Ce seară mi-i
a - stă sea - ră?
Doam - - ne, dă
Dom - nu - lui. Doam - ne.

1. Ce seară mi-i astă seară? *
Astă seară-i seară mare.
2. Asta-i seara de ajun,
Mâine-i ziua de Crăciun.
3. Când Dumnezeu s-a născut
Și pământul l-a făcut.
4. Sus cerul l-a ridicat,
În patru stâlpi l-a răzimat.
5. În patru stâlpi de argint,
Mai frumos l-a-mpodobit.

38. MĂRUȚ MĂRGĂRITAR

Repejor

Și-am ple - cat să co - lin - dăm

Mă - ruț, măr - gă - ri - tar,

Și-am ple - cat să co - lin - dăm.

Și-am plecat să colindăm *
Pe la curți de boieri mari;
Dar boierii nu-s acasă,
C-au plecat la vânătoare,
Să vâneze căprioare.

Căprioare n-au vânat,
Și-au vânat un iepuraș.
Să facă din pielea lui
Veștmânt frumos Domnului.

* Fiecare vers de două ori și între ele refrenul:
Măruț, mărgăritar.